

sidste Opgørelse, jeg har set om Udsørsel af Vg her fra Landet, var den gaaet op til 4 Mill. Kr. og vokset Nar for Nar fra 2 til 4 Mill., og da det ligger et Par Nar tilbage, er den maaste i Nar gaaet op til 6 Mill. Den Industri ligger væsentlig for Smaafolk, selv om de kun have en Havelod, naar den er indrettet efter Bedriften; men Gaardmændene og større Jordbrugere kunne ikke saa godt indlade sig derpaa. Det kan en Husmand bedre passe, naar han er flittig. Medens vi have en god Afsetning af Vg til Indlandet, er der i Frankrig, navnlig i Paris, megen Efterspørgsel efter, hvad vi her kalde unge, slagtede Høns. De ere meget dyre der, og i vore Dage gaar det jo ikke saa sent med at skaffe sig nye Afsetningskilder, saa at vi ogsaa kunne faa Udsørsel af Høns til Udlandet. I den Henseende have jo Nutidens Jærnbaneforhold, og hvad dertil hører, stor Betydning. Jeg skal ogsaa nævne en anden Ting, der ligger særlig for Smaamanden; det er Biablen, og paa det Omraade er der ogsaa Fremgang. Vel anvendt og vel passet kan den ogsaa bidrage til at forøge Smaamandens Indtægter. Men alle disse Ting fordrer et videre gaaende Kendskab, og det er derfor ikke nok, at Lovgivningsmagten vil skaffe Smaamanden en Virkeplads, men der maa tillige lægges Vægt paa at skaffe ham den fornødne Oplysning og Vejledning til at drive Jorden paa en fornuftig Maade. Jeg skal nævne endnu et Eksempel paa, hvorledes Husmænd i min Egn med Havelodder eller Smaalodder have skaffet sig Indtægt. Det er ved at holde Grise. Det fordrer ogsaa ofte mere omhyggelig Pasning, end Gaardmanden kan anvende derpaa. For en 4 Ugers Gris, som kommer paa Markedet her, kan man faa 8—12—14 Kr., og adskillige Husmænd skaffe sig en god Indtægt paa den Maade. De have et Par Søer, som blive opfyldte med Kartofler, Gulerødder og Grøntsager. Til at faa den Slags Husdyravl i Gang er alt saa Dyrtning af en Havelod en meget stor Hjælp. Jeg nærer saaledes ingen Tvivl om, at det vil være et overordentlig stort Gode, om det ved et saadant Stykke Landboreform kunde naas at skaffe jordløse Husmænd nogen Jord at drive. Det er jo tænkeligt, og jeg tvivler ikke om, at selv om vi have adskillige Meninger om, hvorledes Resultatet vil tage

sig ud, er der hos saa at sige alle Medlemmer her i Salen Stemning for at hjælpe Smaamændene paa Landet og for at fremme Udviklingen hos denne Del af vort Samfund, paa hvis Udvikling dog Samfundets Udvikling i det hele væsentlig beror, og som er en væsentlig Grundpille for hele vort Lands økonomiske Udvikling. Selvfølgelig er dette Forslag udelukkende et Landbosforslag; det kan ikke let komme Købstæderne til Gode, og jeg kan forstaa, om Folk her i Hovedstaden, navnlig Socialdemokraterne, ikke kunne møde det med nogen varm Sympati, thi at skabe smaa selvstændige Hjem paa Landet er jo ikke den Vej, som de Herrer nærmest anse for den rette. Men jeg tillader mig at tro, at det er en meget god Stilling for et Folk at have en Mængde smaa selvstændige Hjem; det tror jeg, er til Gavn for Udviklingen i det hele. Jeg tillader mig ogsaa at mene, at det større Landbrug, det større Udsbrug i den nærmeste Fremtid vil faa et saa stort Tryk fra forskellige Sider, at det vanskeligt vil kunne betale sig, i alt Fald i Forhold som de smaa Landbrug.

Naar det nu er den egentlige Tanke at faa saadanne Lodder, og derved hjælpe Smaamænd til at skabe selvstændige Hjem, indrømmer jeg, at det er meget vanskeligt at faa en Form, hvorunder det kan ske. Selv om der tages kraftig fat paa denne Sag, vil det maaste ikke være saa let at faa den sat igennem, og jeg kan ikke undlade allerede nu at paapege adskillige Vanskeligheder, som foresvæve mig. Jeg mener, at Vanskelighederne maa man være paa det rene med, naar man skal tage alvorlig fat paa en Sag, og se at komme over dem paa bedste Maade. For det første tror jeg sikkert, at hvis Tanken bliver til Lov i det væsentlige, som det her er foreslaaet, vil der gaa en Gysen gennem Landets Sogneraad; thi der vil blive paalagt dem et meget betydeligt Arbejde foruden det, de allerede have. Det vil under alle Omstændigheder blive vanskeligt nok at faa taet den Jord, der her er Tale om. Dertil kommer en anden Side af Sagen, nemlig at Kommunerne skulle bebyrdes med en Gæld, der for adskillige Kommuner's Vedkommende vil blive ikke saa ganske ubetydelig. Tænker jeg mig en stor Kommune som f. Eks. Tikøb, hvor der er en Mængde jorda